

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

STUDEREN MET EEN FUNCTIEBEPERKING IN HET HOGER ONDERWIJS

Het profileringsfonds voor studenten met een
functiebeperking, nu en in de nabije toekomst

Utrecht, juni 2018

Voorwoord

Heb je als student buiten je schuld studievertraging opgelopen, of vanwege een goede reden, dan heeft je hogeschool of universiteit een financiële voorziening: het profileringsfonds. Dat fonds is er ook voor studenten met een functiebeperking - als je bijvoorbeeld slechtziend bent, of psychische problemen hebt, of bijvoorbeeld door motorische beperkingen meer dan gemiddelde studievertraging oploopt. Ook dan kan het profileringsfonds een belangrijke financiële ondersteuning bieden.

Alleen blijkt dat het profileringsfonds nog steeds onbekend is bij studenten met een functiebeperking. Dat komt naar voren uit het onderzoek dat we ernaar hebben gedaan. U leest het in dit rapport. Die onbekendheid is om verschillende redenen problematisch. Ten eerste omdat studenten daardoor geen beroep doen op dit fonds terwijl ze er wél recht op hebben, en misschien zouden ze daardoor hun studie niet kunnen afronden. Verder zien we ook nog dat het aantal studenten groeit dat voor ondersteuning in aanmerking zou komen.

Dit knelt des te meer omdat een eerdere voorziening verdwijnt. Als gevolg van de herziening van de Wet op de studiefinanciering kunnen studenten met een functiebeperking niet langer bij DUO aanspraak maken op een jaar extra studiefinanciering. Zij zijn dus eerder en meer aangewezen op wat hun instelling via het profileringsfonds kan bieden.

Als inspectie hechten we grote waarde aan kansengelijkheid en daarmee ook aan inclusiviteit voor studenten met een functiebeperking. Daarom hebben wij dit onderzoek uitgevoerd. Wij schetsen in dit rapport een beeld over het profileringsfonds voor studenten met een functiebeperking op basis van een aantal casestudies. En al hebben we geen representatief onderzoek uitgevoerd, ik vind de punten voor verbetering veelzeggend.

Ook met een functiebeperking moet je een gelijke kans hebben je studie succesvol af te ronden. En een betere benutting van het profileringsfonds draagt daar aan bij.

Daarom roep ik de besturen van de instellingen graag op om de volle aandacht te geven aan goede voorlichting over het profileringsfonds. Ook is het goed om, gezien de ontwikkelingen, op opnieuw na te denken over de wijze van toekenning, de hoogte en de duur van hun ondersteuning vanuit het profileringsfonds voor deze groep. Om ervoor zorg te dragen dat studenten daadwerkelijk de voorzieningen kunnen benutten die juist voor hen zijn ingesteld.

Monique Vogelzang
Inspecteur-generaal van het Onderwijs

INHOUD

Voorwoord 2
Samenvatting 4

1 Inleiding 6

1.1 Aanleiding voor dit onderzoek 6
1.2 Doel en opzet van het onderzoek 7
1.3 Context van het onderzoek 8
1.4 Leeswijzer 8

2 Het profileringsfonds voor studenten met een functiebeperking 9

2.1 Het profileringsfonds: wettelijk kader 9
2.2 Het profileringsfonds: regeling door instellingen 10
2.3 Veranderingen door de Wet Studiefinanciering 11
2.4 Resumerend 12

3 Het beroep op het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking 13

3.1 De ontwikkeling van het aantal studenten met een functiebeperking 13
3.2 De samenstelling van de groep studenten met een functiebeperking 14
3.3 De benutting van het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking 15
3.4 Indicatie van de benutting van het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking 16
3.5 Resumerend 17

4 De bekendheid van het profileringsfonds 18

4.1 Bekendheid met het profileringsfonds bij de doelgroep 18
4.2 In hoeverre houden instellingen rekening met veranderingen door de herziening van de WSF? 19
4.3 Resumerend 19

5 Conclusies en aanbevelingen 20

Literatuur 23

6 Lijst met afkortingen en verklaringen 24

Samenvatting

Onderwerp

In dit rapport "Studeren met een functiebeperking in het hoger onderwijs, het profileringsfonds voor studenten met een functiebeperking, nu en in de nabije toekomst" beschrijven we wat er voor studenten met een functiebeperking is veranderd met betrekking tot het profileringsfonds na de herziening van de Wet Studiefinanciering. We kijken ook in hoeverre studenten en instellingen hiermee bekend zijn. Studenten met een functiebeperking zijn studenten met een lichamelijke handicap en chronisch zieke studenten en studenten met psychische beperkingen en dyslexie. Een deel daarvan ervaart zodanige belemmeringen dat zij als gevolg van hun functiebeperking studievertraging oplopen. Deze studenten kunnen een beroep doen op het profileringsfonds om de financiële gevolgen van studievertraging te beperken.

Aanleiding

De belangrijkste aanleiding is dat de Wet Studiefinanciering (WSF) ingrijpend is herzien door de overgang naar het leenstelsel waardoor het studievoorschot de studiebeurs vervangt. Dit onderzoek sluit aan op eerder onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs naar de positie van studenten met een functiebeperking (IvhO, 2010a) en het onderzoek dat in het zelfde jaar over het profileringsfonds verscheen (IvhO, 2010b).

Onderzoeksvragen

De hoofdvraag in dit onderzoek luidt: *Welke gevolgen heeft de herziening van de Wet Studiefinanciering voor de benutting van het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking?*

De deelvragen zijn:

1. Wat is, kijkend naar het profileringsfonds, het gevolg van de herziening van de WSF voor studenten die als gevolg van hun functiebeperking studievertraging oplopen?
2. Wat is er getalsmatig en qua samenstelling te zeggen over studenten met een functiebeperking en hun beroep op het profileringsfonds?
3. Zijn de studenten en medewerkers bij de instellingen goed op de hoogte van het profileringsfonds en van de bovengenoemde veranderingen?

Onderzoeksmethode

Dit onderzoek is verricht op basis van een aantal casestudies (bij vier instellingen) en vormt daarmee geen representatief, maar een verkennend onderzoek. Voor dit onderzoek zijn ook de websites en jaarverslagen van de bekostigde ho-instellingen bekeken. De resultaten van het bureauonderzoek en de bezoeken zijn vervolgens bediscussieerd met onder meer de studentenbonden, decanen en het expertisecentrum Handicap en Studie.

Conclusies

Ruim 14 procent van de studenten in het hoger onderwijs heeft een functiebeperking. Studenten met een functiebeperking zijn niet of nauwelijks op de hoogte van het profileringsfonds. De informatie hierover is voor studenten met een functiebeperking vaak lastig te vinden, niet altijd duidelijk en ontbreekt vaak op de websites van met name de hogescholen. Studentendecanen en – adviseurs zijn vaak goed op de hoogte van de mogelijkheden voor verlenging

van de studiebeurs via DUO, maar niet iedereen is vertrouwd met het profileringsfonds voor deze groep studenten.

De benutting van het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking lijkt gering. Informatie over de besteding aan studenten met een functiebeperking is slechts in enkele jaarverslagen specifiek vermeld, waardoor een duidelijk zicht op de benutting door deze groep studenten ontbreekt.

Vanwege de herziening van de WSF verdwijnt het extra jaar basisbeurs via DUO. Studenten met een functiebeperking zijn dan meer dan voorheen aangewezen op het profileringsfonds van de instellingen om hun studie succesvol te kunnen doorlopen. Het beroep op het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking zal toenemen, onder meer door een stijgend aantal studenten met een functiebeperking. Bij de bezoeken aan de instellingen viel ons op dat de instellingen nog nauwelijks rekening houden met mogelijke gevolgen van de veranderingen door de herziening van de WSF.

Aanbevelingen

Instellingen dienen actief te communiceren over de mogelijkheid voor studenten met een functiebeperking om een beroep te doen op het profileringsfonds. Zowel de studenten zelf als de studentendecanen / studieadviseurs dienen hierover beter geïnformeerd te zijn.

Daarnaast is het vanwege de veranderingen als gevolg van de Wet Studievoorschot voor de hoger onderwijs instellingen van belang om het te budgetteren bedrag voor het profileringsfonds voor de studenten met een functiebeperking opnieuw te bezien. Vanwege de veranderingen wordt naar verwachting het beroep op dit fonds groter.

Verder kan de externe verantwoording over het profileringsfonds worden verbeterd. Zowel de inspectie als andere belanghebbenden (zoals het Ministerie van OCW, studentenbonden, Handicap en Studie) zijn gebaat bij een beter zicht op de bestedingen aan de studenten met een functiebeperking. Specifiekere informatie in de jaarverslagen over de besteding van middelen uit het profileringsfonds aan studenten met een functiebeperking helpt daarbij om zicht te houden op de kanselijkheid voor deze groep studenten.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor dit onderzoek

De Wet Studiefinanciering (WSF) is ingrijpend herzien door de overgang naar het leenstelsel waardoor het studievoorschot de studiebeurs vervangt. Dit is voor de inspectie aanleiding om te onderzoeken welke gevolgen deze herziening heeft voor de benutting van het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking.

In 2010 heeft de Inspectie van het Onderwijs gerapporteerd over de positie van studenten met een functiebeperking (IvhO, 2010a). In datzelfde jaar verscheen ook een rapport dat de overgang van afstudeerfonds naar profileringsfonds beschrijft (IvhO, 2010b). In 2014 is nog een beperkt onderzoek gedaan dat speciaal ging over studenten met één specifieke beperking, een autismespectrumstoornis (IvhO, 2014).

De conclusie in het eerstgenoemde rapport luidde destijds dat geen van de onderzochte instellingen in het hoger onderwijs over de gehele breedte van de organisatie voldeed aan de eisen die de inspectie stelde aan goede onderwijsmogelijkheden voor studenten met een functiebeperking¹. Het aanbod en de kwaliteit van voorzieningen voor deze groep wisselde sterk, zowel tussen als binnen instellingen. In dit onderzoek is niet opnieuw gekeken naar de kwaliteit van de onderwijsmogelijkheden. Dergelijk onderzoek wordt namelijk jaarlijks uitgevoerd door het Centrum voor Hoger Onderwijs Informatie (CHOI). Het CHOI voert dat onderzoek in opdracht van het Expertisecentrum Handicap en Studie (H&S) uit. Daarnaast monitort H&S de onderwijsmogelijkheden voor studenten met een functiebeperking met behulp de Beleidsscan. Met deze scan kan worden bepaald in welk stadium het beleid van de opleiding of instelling zich bevindt om studenten met een functiebeperking te ondersteunen. Wat het hebben van een functiebeperking in financieel opzicht betekende, kwam in het onderzoek van 2010 nauwelijks aan de orde. In dit onderzoek kijken wij daar juist wel naar.

Dit onderzoek richt zich specifiek op het profileringsfonds. Het profileringsfonds is de voorziening die de wet aan bekostigde instellingen in het hoger onderwijs voorschrijft ter ondersteuning van onder meer studenten met een functiebeperking. Bij studenten met een functiebeperking gaat het om zowel studenten met een lichamelijke handicap en chronisch zieke studenten, als om studenten met psychische beperkingen en dyslexie. Bekostigde instellingen zijn wettelijk verplicht een fonds in te richten voor de financiële ondersteuning van studenten die vanwege bijzondere omstandigheden studievertraging hebben opgelopen of naar verwachting zullen oplopen. Dit is geregeld in artikel 7.51 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Dit artikel is niet van toepassing op niet bekostigde rechtspersonen hoger onderwijs.

¹ De inspectie keek toen naar de volgende zes aspecten: informatievoorziening over reguleringen en mogelijkheden; fysieke toegankelijkheid van de onderwijsvoorzieningen; begeleiding; aanpassingen aan curriculum en stage; aanpassingen van toets vormen en tentamentijd; en waarborgen voor kwaliteit en continuïteit van de voorzieningen.

1.2 Doel en opzet van het onderzoek

De hoofdvraag in dit onderzoek luidt: *Welke gevolgen heeft de herziening van de Wet Studiefinanciering voor de benutting van het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking?*

De deelvragen zijn:

1. Wat is, kijkend naar het profileringsfonds, het gevolg van de herziening van de WSF voor studenten die als gevolg van hun functiebeperking studievertraging oplopen?
2. Wat is er getalsmatig en qua samenstelling te zeggen over studenten met een functiebeperking en hun beroep op het profileringsfonds?
3. Zijn de studenten en medewerkers bij de instellingen goed op de hoogte van het profileringsfonds en van de bovengenoemde veranderingen?

De eerste deelvraag is relevant om zowel de wettelijke context als de veranderingen die relevant zijn met oog op het profileringsfonds te beschrijven. Het beantwoorden van de tweede deelvraag geeft een beeld van de omvang van het probleem door de populatie en de benutting van het profileringsfonds te beschrijven. De derde deelvraag richt zich op een belangrijke voorwaarde voor de benutting van het profileringsfonds.

Dit rapport is verkennend van aard. Het geeft een beeld van de benutting van het profileringsfonds voor studenten met een functiebeperking op basis van een aantal casestudies en vormt daarmee geen representatief onderzoek. Ook zijn voor dit onderzoek alle websites en jaarverslagen van de bekostigde ho-instellingen bekeken. De bevindingen die daaruit voortkomen, gelden wel voor het gehele bekostigde hoger onderwijs. De inspectie heeft dit onderzoek als volgt opgezet:

a. Deskresearch

Voor dit onderzoek hebben we diverse onderzoeksrapporten geraadpleegd. Deze zijn in de literatuurlijst opgenomen. Daarnaast zijn wij nagagaan welke informatie over het profileringsfonds de jaarverslagen uit 2016 van de 36 bekostigde hogescholen en 18 bekostigde universiteiten (dit is inclusief de levensbeschouwelijke instellingen en de Open Universiteit) vermelden. Ook zijn de websites van deze instellingen door de inspectie bekeken op informatie over het profileringsfonds voor studenten met een functiebeperking.

b. Instellingsbezoeken

In het najaar van 2017 hebben wij ter verificatie en verdieping van onze bevindingen op twee hogescholen, één brede universiteit en één technische universiteit groepsgesprekken gevoerd met beleidsmedewerkers, studiebegeleiders (decanen, studieadviseurs, studentenpsychologen) en studenten met een functiebeperking. De betreffende instellingen zijn geselecteerd op basis van de verkennende gesprekken met de studentenbonden en het Expertisecentrum Handicap en Studie. Daaruit bleek dat zij een substantieel beleid voeren voor studenten met een functiebeperking.

c. Kringgesprek

Eind februari 2018 hebben wij de bevindingen uit het bureauonderzoek en de instellingsbezoeken voor verdere duiding in een kringgesprek voorgelegd aan

diverse actoren die te maken hebben met het beleid omtrent studeren met een functiebeperking. Dat waren vertegenwoordigers van Handicap & Studie, de studentenbonden LSVb en ISO, vertegenwoordigers van de studentendecanen uit het hbo en wo en de lector rehabilitatie van de Hanzehogeschool Groningen.

1.3 Context van het onderzoek

Zoals eerder aangegeven is de belangrijkste aanleiding voor dit onderzoek dat de Wet Studiefinanciering ingrijpend is herzien door de overgang naar het leenstelsel waardoor het studievoorschot de studiebeurs vervangt. Naast deze aanleiding spelen nog twee elementen een rol: de afschaffing van de Wajong en het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. In het kader van de decentralisering is een landelijke voorziening, de Wajong, afgeschaft en zijn gemeentes verantwoordelijk geworden voor de ondersteuning van jongvolwassenen die voorheen een beroep konden doen op de Wajong. Voor de studenten uit het bekostigde hoger onderwijs, die behoren tot deze groep jongvolwassenen, heeft dat tot gevolg dat ze nu bij de gemeente een studietoeslag aan moeten vragen. Tot slot is er een element dat meer op de achtergrond speelt. Dat is de ratificatie in 2016 door Nederland van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap². Daarin wordt onder meer expliciet geborgd dat personen met een handicap op voet van gelijkheid toegang krijgen tot het hoger onderwijs.

Ten aanzien van de afschaffing van de Wajong is in het voorjaar van 2018 door de ISO en LSVB aangetekend dat het wenselijk zou zijn wanneer de toekenningsprocedure en de hoogte van het toegekende bedrag per gemeente niet of niet teveel verschillen. Dat punt hebben we verder in dit rapport niet meegenomen. Dat geldt ook voor het VN-verdrag. We stellen alleen vast dat instellingen doende zijn zich over de impact van beide elementen te bezinnen.

1.4 Leeswijzer

De drie volgende hoofdstukken geven elk een antwoord op een van de drie deelvragen. Hoofdstuk twee beschrijft het wettelijk kader en de regelingen van de instellingen omtrent het profileringsfonds en schetst de toekomstige verandering als gevolg van de herziening van de WSF voor het profileringsfonds en de gevolgen daarvan voor studenten met een functiebeperking. Hoofdstuk drie beschrijft de ontwikkeling van het aantal studenten met een functiebeperking en de benutting van het profileringsfonds door deze groep studenten. Verder is beschreven hoeveel studenten met een functiebeperking gebruik maken van een extra jaar basisbeurs via DUO in relatie tot de veranderingen als gevolg van de invoering van de herziening van de WSF. Het vierde hoofdstuk beschrijft de bekendheid van het profileringsfonds bij studenten met een functiebeperking en in hoeverre instellingen rekening houden met de verandering als gevolg van de herziening van de WSF. In hoofdstuk vijf komen de belangrijkste bevindingen en conclusies uit de voorgaande hoofdstukken aan de orde en worden op basis daarvan enkele aanbevelingen gegeven.

² http://wetten.overheid.nl/BWBV0004045/2016-07-14#Verdrag_2

2 **Het profileringsfonds voor studenten met een functiebeperking**

Dit hoofdstuk beschrijft het profileringsfonds voor studenten met een functiebeperking. Na een korte beschrijving van het wettelijk kader en de regelingen van de instellingen zijn de toekomstige verandering van het profileringsfonds en de gevolgen daarvan voor studenten met een functiebeperking beschreven.

De deelvraag die hier beantwoord is, luidt: Wat is, kijkend naar het profileringsfonds, het gevolg van de herziening van de WSF voor studenten die als gevolg van hun functiebeperking studievertraging oplopen?

2.1 **Het profileringsfonds: wettelijk kader**

Bekostigde instellingen zijn wettelijk verplicht om voorzieningen te treffen voor de financiële ondersteuning van studenten die vanwege bijzondere omstandigheden studievertraging hebben opgelopen of naar verwachting zullen oplopen. Dat is geregeld in artikel 7.51 WHW (profileringsfonds). Deze bijzondere omstandigheden betreffen onder meer bestuurlijke activiteiten, bijzondere familieomstandigheden, ziekte of zwangerschap en een handicap of chronische ziekte.

Artikel 7.51 WHW luidt als volgt:

“Het bestuur van een bekostigde instelling voor hoger onderwijs treft voorzieningen voor de financiële ondersteuning van een bij die instelling ingeschreven student die in verband met de aanwezigheid van een bijzondere omstandigheid studievertraging heeft opgelopen of naar verwachting zal oplopen”.

In het tweede lid, onder d, zijn een handicap of chronische ziekte als bijzondere omstandigheden genoemd.

Een student komt voor de financiële ondersteuning in aanmerking indien de student wettelijk collegegeld is verschuldigd voor zijn opleiding en de student voor die opleiding aanspraak heeft of aanspraak heeft gehad op de prestatiebeurs hoger onderwijs als bedoeld in de Wet Studiefinanciering 2000 (artikel 7.51c van de WHW).

De financiële ondersteuning is aan een maximum gebonden en mag niet hoger zijn dan wat het recht op studiefinanciering is van de student uit hoofde van de wet studiefinanciering (artikel 7.51f van de WHW). Daarnaast kan de student nog wel eventueel aanspraak maken op een aanvullende beurs (artikel 7.51g van de WHW).

In de regeling jaarverslaglegging onderwijs (artikel 4, tweede lid) staat vermeld dat instellingen wettelijk verplicht zijn om in het financiële jaarverslag op te nemen aan hoeveel studenten zij uit het profileringsfonds financiële ondersteuning hebben verleend. Zij dienen de bestedingen uit te splitsen naar de volgende onderdelen:

1. studenten in overmachtssituaties, zoals ziekte, functiebeperking, familieomstandigheden of niet studeerbare opleidingen;
2. studenten die optreden als bestuurslid van door de instelling erkende studie- of studentenverenigingen of in de studentenmedezeggenschap, en
3. overige, zoals het leveren van uitzonderlijke prestaties op het gebied van sport of cultuur, financiële steun aan niet-EER-studenten en uitgaande beurzen.

Tevens dienen de onderwijsinstellingen per categorie aan te geven hoeveel studenten een vergoeding hebben aangevraagd, hebben ontvangen, hoeveel in totaal per categorie is uitgekeerd en wat de gemiddelde hoogte en duur was van de vergoeding.

2.2 Het profileringsfonds: regeling door instellingen

De procedure

Het instellingsbestuur stelt zelf de regels van procedurele aard vast waarlangs de toekenning van de financiële voorzieningen uit het profileringsfonds worden geregeld. Uit de informatie op de websites blijkt dat het gangbaar is bij de ho-instellingen dat de student een aanvraag indient bij zijn studentendecaan om in aanmerking te komen voor het profileringsfonds. De studentendecaan en de commissie van het profileringsfonds beoordelen vervolgens of de student een maandelijkse bijdrage ontvangt uit het profileringsfonds. Voor deze beoordeling baseren zij zich op een verklaring die een arts of psycholoog heeft afgegeven over de functiebeperking en het causale verband tussen de functiebeperking en de studievertraging.

Decanen geven in de gesprekken aan dat de aanvraagprocedure voor ondersteuning uit het profileringsfonds ingewikkeld is, vanwege de benodigde dossieropbouw. Deze dossieropbouw behelst onder meer verklaringen van artsen over de functiebeperking en een verklaring omtrent de studievertraging als gevolg van de functiebeperking. Dit is anders dan bijvoorbeeld de aanvraag voor een bestuursbeurs, die niet via de decaan loopt, maar via een digitaal invul formulier. Voor de aanvraag van een bestuursbeurs is namelijk geen dossieropbouw nodig om de studievertraging vast te stellen.

Het moment

De instellingen bepalen zelf de voorwaarden voor het moment in de studie waarop studenten in aanmerking komen voor het profileringsfonds. Uit de websearch, de gesprekken met instellingen en het kringgesprek blijkt dat studenten met een functiebeperking meestal pas een beroep kunnen doen op het profileringsfonds nadat gebruik is gemaakt van de voorziening van DUO. Via DUO kan de student met een functiebeperking een extra jaar basisbeurs (en de eventuele aanvullende beurs plus ov-kaart) aanvragen. Indien de student na dat jaar zijn studie nog niet heeft kunnen afronden, komt hij eventueel in aanmerking voor het profileringsfonds. Tijdens de nominale studieperiode plus één studiejaar ontvangen studenten dan geen financiële ondersteuning van de instellingen.

Het is echter geen wettelijke verplichting dat studenten met een functiebeperking pas een beroep mogen doen op het profileringsfonds nadat gebruik is gemaakt van de voorziening van DUO. Voor zover wij kunnen overzien, kiezen instellingen hier wel voor in de praktijk, omdat zij dan pas later de eigen middelen uit het profileringsfonds hoeven aan te spreken.

De student dient zijn functiebeperking vroegtijdig te melden. Dat is van belang om op een later moment een beroep te kunnen doen op het profileringsfonds. Het niet tijdig melden kan leiden tot afwijzing van het verzoek tot financiële ondersteuning. Een tijdige melding is noodzakelijk om voor de student en de instelling zo vroeg mogelijk te beginnen met de dossieropbouw. Met het dossier kan de studievertraging worden gerelateerd aan de functiebeperking. Ook kan dan worden vastgesteld hoe groot de studievertraging als gevolg van de functiebeperking is.

De instellingen die wij bezochten, gaven aan dat studenten hun functiebeperking niet altijd op tijd melden. Dat komt onder andere omdat zij hun functiebeperking niet als handicap zien of omdat zij zich niet als een student met een functiebeperking kenbaar willen maken.

De hoogte en duur

Ook bepalen de instellingen zelf hoe hoog en voor welke duur de ondersteuning uit het profileringsfonds voor een student uiteindelijk is, met inachtneming van het in artikel 7.51f. vermelde kader. Daarin staat dat de financiële ondersteuning niet hoger is dan de studiefinanciering waar de student recht op heeft of had. In de praktijk wordt als richtlijn voor de hoogte van het bedrag de basisbeurs en de eventuele aanvullende beurs aangehouden. Uit de websearch bleek dat instellingen een bedrag tussen de 200 en 300 euro aanhouden.

2.3 Veranderingen door de Wet Studiefinanciering

Met de invoering per 1 september 2015 van de Wet studievoorschot hoger onderwijs is het stelsel van studiefinanciering veranderd. Een belangrijk punt uit deze wet is dat de basisbeurs is vervangen door een studievoorschot, waarmee studenten geld kunnen lenen. De studieschuld kan tegen een gunstige terugbetaalregeling worden afgelost, door een langere terugbetaaltermijn (35 in plaats van 15 jaar die voordien gold) en een ruimere draagkrachtregeling. In het nieuwe stelsel blijven de huidige aanvullende beurs en de OV studentenkaart voor studenten bestaan.

Vanaf collegejaar 2018-2019 studeert de eerste lichting hbo bachelor studenten uit het nieuwe leenstelsel af. Voor het wo geldt dat de eerste lichting bachelor studenten uit het nieuwe leenstelsel al dit collegejaar (2017 – 2018) afstudeert. De eerste lichting wo master studenten is vorig jaar al afgestudeerd.

Daardoor zijn er nu twee groepen studenten met een functiebeperking te onderscheiden:

1. De eerste groep kan bij een aan de functiebeperking toe te rekenen studievertraging een beroep doen op de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) en krijgt dan een jaar extra studiefinanciering. Hebben zij hun studie dan nog niet af kunnen ronden dan kunnen ze een beroep doen op het profileringsfonds van hun instelling.
2. Voor de tweede groep die onder het leenstelsel valt geldt dat zij geen extra jaar studiefinanciering van DUO meer zullen ontvangen. Voor hen resteert een jaar extra reisproduct, eventueel een aanvullende beurs en een extra kwijtschelding wanneer het diploma binnen tien jaar behaald is.

De studenten met een functiebeperking die vallen onder dit nieuwe leenstelsel en vanwege studievertraging nog niet zijn afgestudeerd, zullen naar verwachting direct na hun nominale studieduur een beroep doen op het profileringsfonds. Zij

komen niet langer in aanmerking voor verlenging van de basisbeurs bij DUO. Daardoor zijn zij voor een tegemoetkoming in de financiële gevolgen van hun studievertraging eerder aangewezen op het profileringsfonds van de ho-instelling dan de studenten die vielen onder de oude regeling. De studenten deden pas een beroep op het profileringsfonds na nominaal plus een jaar.

Wel houden de studenten met een functiebeperking die vallen onder het nieuwe leenstelsel recht op een tegemoetkoming die bestaat uit een jaar (eventuele) aanvullende beurs plus het behoud van de OV studentenkaart. Ook kunnen zij in aanmerking komen voor een lening met een kwijtscheldingsregeling bij de instelling waar zij studeren. Vanwege het verdwijnen van de basisbeurs heeft de toenmalige minister in de Wet Studievoorschot geregeld dat de studenten met een functiebeperking gebruik kunnen maken van een eenmalige lening bij hun universiteit of hogeschool van +/- 1250 euro. Na het behalen van het diploma wordt deze lening kwijtgescholden.

2.4 Resumerend

Naast de wettelijke voorschriften hebben de instellingen zelf eigen voorwaarden waaronder de studenten met een functiebeperking in aanmerking komen voor het profileringsfonds. Voor zover wij kunnen overzien, doen studenten met een functiebeperking pas een beroep op het profileringsfonds nadat gebruik is gemaakt van de voorziening van DUO. Met het verdwijnen van deze regeling zullen de studenten met een functiebeperking naar verwachting eerder een beroep doen op het profileringsfonds van de instelling. Voor de student is het van belang om zijn functiebeperking vroegtijdig te melden. Het niet tijdig melden kan leiden tot afwijzing van het verzoek tot financiële ondersteuning.

Op de deelvraag: "Wat is, kijkend naar het profileringsfonds, het gevolg van de herziening van de WSF voor studenten die als gevolg van hun functiebeperking studievertraging oplopen?" luidt het antwoord dat vanaf collegejaar 2018-2019 (gebaseerd op de bachelor studenten) de studenten met een functiebeperking meer dan nu het geval is voor financiële ondersteuning zijn aangewezen op het profileringsfonds.

3 Het beroep op het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking

Dit hoofdstuk beschrijft het aantal studenten met een functiebeperking. Vervolgens is de benutting van het profileringsfonds door deze groep studenten beschreven. Ook is beschreven hoeveel studenten met een functiebeperking gebruik maken van een extra jaar basisbeurs via DUO en wat dit mogelijk betekent met het oog op de veranderingen die in het vorige hoofdstuk genoemd zijn. De deelvraag die hier beantwoord is, luidt: Wat is er getalsmatig en qua samenstelling te zeggen over studenten met een functiebeperking en hun beroep op het profileringsfonds?

3.1 De ontwikkeling van het aantal studenten met een functiebeperking

Studenten met een functiebeperking zijn zoals gezegd studenten met een lichamelijke handicap, chronisch zieke studenten en studenten met psychische beperkingen en dyslexie. Voor de ontwikkeling van het aantal studenten die we daartoe rekenen, baseren wij ons op publicaties van het Centrum Hoger Onderwijs Informatie (CHOI). Dat doet in opdracht van het expertisecentrum voor onderwijs en handicap jaarlijks een onderzoek naar de tevredenheid onder studenten met een functiebeperking en de getalsmatige ontwikkeling van deze groep. Het CHOI doet dat door het analyseren van gegevens die in het kader van de Nationale Studenten Enquête (NSE) worden verzameld. Het deel van de studenten dat melding maakt van één of meer functiebeperkingen is de laatste vijf jaar gestaag gegroeid. Bij de laatste monitor in 2017 gaven ruim 36.000 van de 252.000 respondenten aan één of meer beperkingen te ervaren. Dat wil dus zeggen ruim 14 procent van het totaal. De ontwikkeling ziet er als volgt uit:

	Aantal bevroegde studenten	Aantal met een functiebeperking	Aandeel (%)
Hbo-bachelors (vt)			
2013	142.131	20.020	14,1%
2014	134.322	17.669	13,2%
2015	160.523	23.449	14,6%
2016	169.176	26.085	15,4%
2017	158.494	25.993	16,4%
Wo-bachelors (vt)			
2013	56.778	6.018	10,6%
2014	43.970	4.216	9,6%
2015	54.874	6.003	10,9%
2016	66.092	7.491	11,3%
2017	59.637	6.967	11,7%
Wo-masters (vt)			
2013	30.210	2.498	8,3%
2014	24.623	1.810	7,4%
2015	29.900	2.522	8,4%
2016	37.884	3.455	9,1%
2017	33.715	3.310	9,8%

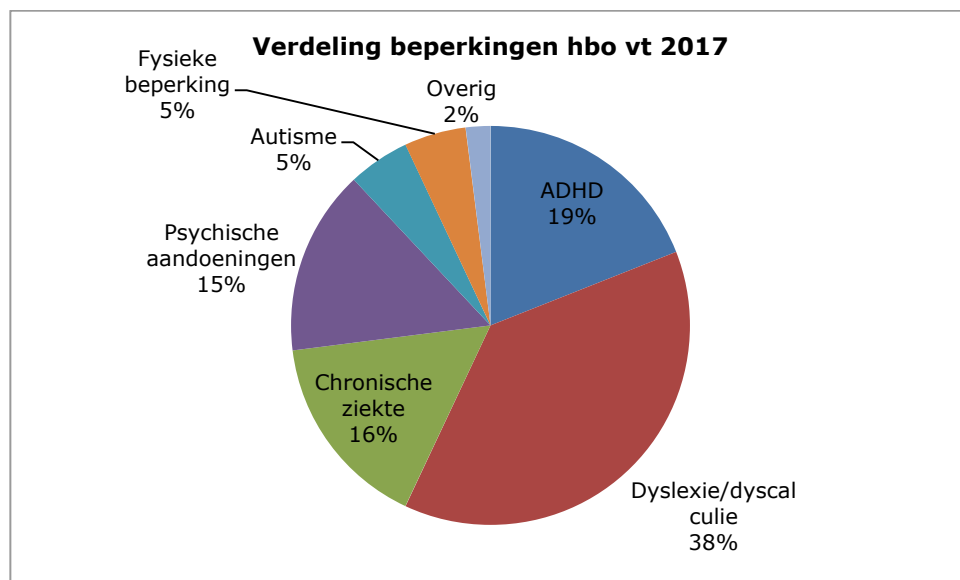
Bron: CHOI, 2017

Het percentage is hoogst in het hbo (16,4 procent) en het laagst bij de masters in het wo (9,8 procent). Wanneer we ter indicatie het percentage van 14 procent toepassen op het totaal aantal studenten³ dan gaat het om ruim 100.000 studenten met een functiebeperking. Zij lopen ten gevolge van hun functiebeperking vaker studievertraging op dan studenten zonder functiebeperking en vallen vaker uit (IvhO, 2010a).

We hebben Handicap en Studie gevraagd naar een nadere duiding van de stijging van het percentage studenten met een functiebeperking. Zij geven aan dat de doorstroom binnen de hele onderwijskolom is verbeterd. Eigen onderzoek van de inspectie bevestigt dat beeld voor wat betreft het VSO (Staat van het Onderwijs 2016-2017). Daarnaast is er volgens Handicap en Studie sprake van meer openheid over met name psychische aandoeningen en een verbeterde diagnostiek.

3.2 De samenstelling van de groep studenten met een functiebeperking

Het CHOI verdeelt alle functiebeperkingen die de studenten in de NSE enquête aangeven naar zeven categorieën. Dit zijn ADHD, autisme, dyslexie/dyscalculie, chronische ziekte, psychische aandoening, fysieke beperking en overig. De verdeling in 2017, gebaseerd op de studenten met een functiebeperking uit de hbo voltijd opleidingen, was als volgt:

De verhouding tussen die groepen verschuift wel enigszins in de loop der tijd, maar zonder een zodanige eenduidige beweging dat we daar conclusies aan kunnen verbinden. Door alle deskundigen die wij spraken, zowel bij de instellingsbezoeken als in het groepsgesprek, werd gezegd dat de ernst van de psychische aandoeningen waarmee studenten te kampen hebben toeneemt. Dat spoort met het signaal dat de ISO in 2016 afgaf over de toenemende werkdruk bij studentenpsychologen en het eerdere signaal dat de LSVB in 2013 over psychische klachten onder studenten.

³ Voor het totale aantal studenten is gebruik gemaakt van de Staat van het Onderwijs 2018, waarin 730.000 studenten worden vermeld als totaal.

3.3 De benutting van het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking

De inspectie heeft de financiële jaarverslagen (uit 2016) van de bekostigde instellingen, namelijk 36 hogescholen en 18 universiteiten, doorgenomen om na te gaan wat de besteding uit het profileringsfonds is aan de studenten met een functiebeperking. Instellingen doen in 85 procent van alle gevallen mededeling van de bestedingen uit het profileringsfonds naar de drie categorieën zoals voorgeschreven in de Richtlijnen voor het Jaarverslag, te weten topsport, bestuursfuncties en overmacht. De toekenningen aan studenten met een functiebeperking vallen in de categorie overmacht. Met deze grote noemer is echter niet te herleiden wat de specifieke besteding aan de groep studenten met een functiebeperking is. Onder de categorie overmacht worden namelijk ook andere situaties geschaard, zoals bijzondere familieomstandigheden, een onvoldoende studeerbare studie en overige omstandigheden.

In de jaarverslagen gaven slechts drie instellingen wel specifiek aan wat de bestedingen waren aan de groep studenten met een functiebeperking. Daarbij bleek de besteding uit het profileringsfonds aan studenten met een functiebeperking slechts een klein deel te beslaan, namelijk gemiddeld minder dan vijf procent van de totale benutting uit het profileringsfonds. Bij de bezochte instellingen was eveneens minder dan vijf procent van het profileringsfonds uitgekeerd aan studenten met een functiebeperking. Op basis van deze zeven waarnemingen hebben we de indruk dat er relatief weinig vergoedingen uit de profileringsfondsen zijn verstrekt aan studenten met een functiebeperking, maar gezien het kleine aantal waarnemingen is dat niet met zekerheid te zeggen.

Op basis van de summier toelichting in de jaarverslagen kunnen we hier geen zekere uitspraken doen. Om een beter zicht te krijgen op de bestedingen naar specifieke doelgroepen, met name de studenten met een functiebeperking, zou de besteding van middelen uit het profileringsfonds in de jaarverslagen nader moeten worden gedifferentieerd. Voor onder meer beleidsmakers zijn inzichtelijke gegevens van belang vanuit het oogpunt van kansengelijkheid en inclusiviteit voor studenten met een functiebeperking. Dit is momenteel geen wettelijke taak. Het nader differentiëren van de besteding van middelen uit het profileringsfonds naar specifieke doelgroepen, met name de studenten met een functiebeperking, betekent dan wel een toename van de administratieve lasten. Het is aan het Ministerie van OCW om deze belangenafweging te maken. In dit kader is het relevant op te merken dat meer dan de helft (57 procent) van de instellingen niet volledig voldoet aan de verantwoordingsvereisten uit de regeling jaarverslaglegging onderwijs ten aanzien van het profileringsfonds. Met name het aantal aanvragen, de hoogte en de duur worden niet vermeld. Voor OCW is dit aanleiding om in het najaar van 2018 een monitor uit te voeren naar de informatie in de jaarverslagen van 2017 over de aard en omvang van profileringsfondsen en de Tweede Kamer hierover te informeren. Tevens heeft de inspectie de accountants die belast zijn met de controle van de jaarrekeningen in het hoger onderwijs gevraagd om scherper toe te zien op de naleving van de regels ten aanzien van de verantwoording van het profileringsfonds.

3.4 Indicatie van de benutting van het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking

Zoals in paragraaf 2.3 is beschreven, verandert de financiële ondersteuning voor studenten met een handicap door het wegvallen van de mogelijkheid voor een jaar extra basisbeurs via DUO. In de gesprekken met de studentenbonden en met Handicap en Studie gaf men aan dat de leenstelsel-studenten met een functiebeperking dan voor financiële ondersteuning eerder en meer zijn aangewezen op de ho-instellingen middels het profileringsfonds.

- Studenten met een functiebeperking zullen dan eerder (na nominaal in plaats van na nominaal plus een jaar) een beroep doen op het profileringsfonds. Zoals in paragraaf 2.2 is beschreven, bepalen de instellingen zelf de voorwaarden voor het moment waarop studenten in aanmerking komen voor het profileringsfonds. In de praktijk doen studenten met een functiebeperking meestal pas een beroep op het profileringsfonds nadat gebruik is gemaakt van de voorziening van DUO. Met het wegvallen van deze voorziening zullen de instellingen hun regeling over het moment van benutting van het profileringsfonds hierop moeten aanpassen.
- Daarnaast zal dit zal waarschijnlijk een grotere groep (nog niet afgestudeerde) studenten zijn dan de groep die pas na nominaal plus een jaar een beroep doet op het profileringsfonds. De groep niet afgestudeerde studenten is immers groter in de periode nominaal na de studie dan een jaar daarna. Daarnaast neemt het aantal studenten met een functiebeperking jaarlijks toe.

Het extra beroep op het profileringsfonds wordt dan gevormd door de groep studenten met een functiebeperking die een beroep doet op het profileringsfonds na nominaal te hebben gestudeerd en de opleiding nog niet heeft afgerond. Een indicatie hoe groot dit extra beroep op het profileringsfonds dan is, kunnen we geven door een vergelijking te maken met de gegevens van DUO. De gegevens van DUO hebben betrekking op het aantal studenten met een functiebeperking dat gebruik maakt van de DUO regeling. Met het verdwijnen van deze regeling van DUO maakt een vergelijkbaar aantal studenten met een functiebeperking naar verwachting eerder aanspraak op het profileringsfonds.

Uit gegevens van DUO blijkt dat in het studiejaar 2015 in totaal 6.665 studenten met een functiebeperking gebruik maakten van verlenging van de basis- en eventuele aanvullende beurs. Daarbij ging het om een bedrag van meer dan 22 miljoen euro. Bij een gelijkblijvend aantal studenten met een functiebeperking moeten de instellingen dan rekening houden met een extra benutting van het profileringsfonds in een zelfde orde van grote. De veronderstelling bij deze redenering is dat instellingen het wegvallen van het extra jaar studiefinanciering via het profileringsfonds ondervangen. Of dat zo uit zal pakken moet natuurlijk nog blijken. Zoals gezegd zijn de instellingen zelf verantwoordelijk voor de regels bij de toekenningen van middelen.

De vergelijking met het studiejaar 2015 is gekozen, omdat dit studiejaar het laatste jaar was waarin alle studenten vielen onder de regeling WSF en gebruik konden maken van een jaar extra studiebeurs. Hoewel wij van DUO ook gegevens over andere jaren hebben ontvangen, geeft het studiejaar 2015 daarmee de beste indicatie van het beroep op het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking.

Hierbij is het relevant te vermelden dat in het regeerakkoord een intensivering van het profileringsfonds is aangekondigd van € 2 miljoen (hbo en wo), met ingang van 2018. De intensivering wordt ingezet voor studenten die extra ondersteuning en begeleiding nodig hebben, zoals zwangere studenten en studenten met een beperking, een chronisch ziekte, psychische problemen of bijzondere persoonlijke omstandigheden ⁴.

3.5 Resumerend

Op de deelvraag: "Wat is er getalsmatig en qua samenstelling te zeggen over studenten met een functiebeperking en wat heeft dat voor gevolgen voor het beroep op het profileringsfonds?" is ons antwoord dat het beroep op het profileringsfonds door deze groep zal toenemen. Immers, het aantal studenten met een functiebeperking is in de afgelopen jaren gestaag gegroeid en de ernst van met name de psychische aandoeningen waarmee studenten te kampen hebben neemt naar verwachting van het veld toe. Met het verdwijnen van de regeling van DUO maken de studenten met een functiebeperking ook eerder aanspraak op het profileringsfonds.

In de jaarverslagen vallen de toekenningen aan studenten met een functiebeperking conform de huidige verantwoordingsvoorschriften onder de categorie overmacht. Met deze grote noemer is niet te herleiden wat de specifieke besteding aan de groep studenten met een functiebeperking is. De besteding uit het profileringsfonds aan studenten met een functiebeperking lijkt slechts een klein deel te beslaan. Bij de vier bezochte instellingen en bij de drie instellingen die dit benoemen in hun jaarverslag ging het om ongeveer vijf procent van het budget van het profileringsfonds.

⁴ Sectorakkoord hoger beroepsonderwijs 2018, OCW, april 2018.

4 De bekendheid van het profileringsfonds

Dit hoofdstuk beschrijft de bekendheid van het profileringsfonds bij studenten met een functiebeperking en in hoeverre instellingen rekening houden met de verandering als gevolg van de herziening van de WSF.

De deelvraag hierbij luidt: Zijn de studenten en medewerkers bij de instellingen goed op de hoogte van het profileringsfonds en van de bovengenoemde veranderingen?

4.1 Bekendheid met het profileringsfonds bij de doelgroep

Uit de monitor beleidsmaatregelen blijkt dat jongeren met een functiebeperking nauwelijks kennis hebben van het profileringsfonds als voorziening voor studenten met een functiebeperking (ResearchNed, 2017). Ook de inspectie constateerde al eerder dat "het percentage studenten dat niet op de hoogte is van de mogelijkheden van het profileringsfonds opvallend groot is" (IvhO, 2010b). Dit beeld werd bevestigd tijdens de gesprekken met 20 studenten die we hebben gevoerd. De mogelijkheid van een jaar verlenging van de studiebeurs via DUO was wel bij alle studenten bekend.

Ook de studentendecanen en studieadviseurs met wie wij spraken tijdens de instellingsbezoeken blijken goed op de hoogte van de mogelijkheid tot financiële ondersteuning vanuit DUO, maar zijn in mindere mate vertrouwd met het profileringsfonds voor studenten met een functiebeperking. Vanwege de onbekendheid bij de studentendecanen en studieadviseurs van het profileringsfonds voor studenten met een functiebeperking noemen zij de mogelijkheid voor gebruik van het fonds nauwelijks bij deze studenten. Wel wijzen zij de studenten op de mogelijkheden voor verlenging van de basis- en aanvullende beurs via DUO.

In de voorlichting aan studenten met een functiebeperking op de websites van hogescholen en universiteiten wordt het profileringsfonds vaak niet vermeld, zo blijkt uit de websearch van de inspectie. Op bijna de helft van de websites van de hogescholen (17 van de 36 hogescholen) staat het profileringsfonds niet vermeld. Bij twee van de 18 universiteiten staat het profileringsfonds niet vermeld op de website. Het vinden van informatie over het profileringsfonds op de websites van de hogescholen en universiteiten vergt daarnaast vaak wat zoekwerk. De mogelijkheden voor financiële voorzieningen voor studenten met een functiebeperking zijn in veel gevallen niet duidelijk. Vaak is de informatie over het profileringsfonds algemeen, en niet specifiek gericht op studenten met een functiebeperking. Voor de toegankelijkheid van een studie is echter het van belang dat een student met een functiebeperking weet dat hij extra ondersteuning kan krijgen.

4.2 In hoeverre houden instellingen rekening met veranderingen door de herziening van de WSF?

Eén van de bezochte instellingen was nagegaan wat er door de nieuwe situatie gaat veranderen en had een inschatting gemaakt van de mogelijke toename van de uitgaven vanuit het profileringsfonds. Deze hogeschool hanteert een zogenaamde 'open einde' regeling voor het profileringsfonds: elk redelijk beroep op het profileringsfonds wordt gehonoreerd, ook al wordt daarmee het gebudgetteerde bedrag overschreden. Een andere instelling die een dergelijke regeling hanteert, had zich nog niet in de mogelijke financiële gevolgen verdiept. Bij de twee overige instellingen geldt de voorwaarde dat van het profileringsfonds maximaal 12 maanden gebruik kan worden gemaakt. Omdat aan het gebruik van het profileringsfonds een maximum duur is verbonden, verwachten deze instellingen dat eventuele extra uitgaven zullen meevallen. Voor studenten met een functiebeperking die daarna nog behoefte hebben aan financiële ondersteuning betekent dit echter dat zij na de maximumduur alsnog bij moeten lenen. Studenten met een functiebeperking betalen dan letterlijk de rekening voor hun overmacht situatie.

4.3 Resumerend

Op de deelvraag: "Zijn de studenten en medewerkers bij de instellingen goed op de hoogte van het profileringsfonds en van de bovengenoemde veranderingen?" luidt het antwoord dat de studenten met een functiebeperking vrijwel niet bekend zijn met het profileringsfonds. De informatie op de websites over het profileringsfonds is vaak afwezig, lastig te vinden en niet duidelijk voor studenten met een functiebeperking. Op basis van de gesprekken die wij voerden, ontstond bij ons de indruk dat de studentendecanen evenmin goed vertrouwd zijn met het profileringsfonds voor studenten met een functiebeperking. De instellingen houden, voor zover wij kunnen overzien, weinig rekening met de toekomstige ontwikkelingen omtrent het profileringsfonds. Gezien de ruim 6.500 studenten en de 22 miljoen euro die er in 2015 via de regeling van DUO aan deze groep is besteed, lijkt ons dat van belang.

5 Conclusies en aanbevelingen

In dit onderzoek is de inspectie nagegaan wat er voor studenten met een functiebeperking is veranderd met betrekking tot het profileringsfonds na de herziening van de Wet Studiefinanciering. Ook hebben wij onderzocht in hoeverre studenten en instellingen bekend zijn met het profileringsfonds.

De hoofdvraag in dit onderzoek luidt: *Welke gevolgen heeft de herziening van de Wet Studiefinanciering voor de benutting van het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking?*

Het antwoord op de hoofdvraag is als volgt: studenten met een functiebeperking die onder het leenstelsel vallen, beschikken door de herziening van de Wet Studiefinanciering over minder financiële middelen dan voorheen het geval was, vanwege het verdwijnen van het extra jaar basisbeurs via DUO. De leenstelselstudenten met een functiebeperking zijn daardoor meer dan voorheen aangewezen op financiële ondersteuning door de instellingen vanuit het profileringsfonds. Naar verwachting krijgen de instellingen dan te maken met hogere uitgaven. De uitgaven zullen hoger zijn, omdat studenten met een functiebeperking eerder (na de nominale studieduur) dan in de oude situatie (na de nominale studieduur plus een studiejaar) een beroep doen op het profileringsfonds. Het gaat dan om een grotere groep die een beroep doet op het profileringsfonds. De groep nog niet afgestudeerde studenten met een functiebeperking is namelijk groter in de periode nominaal na de studie dan in de periode nominaal plus een jaar, hetgeen van invloed is op de uitgaven. Daarnaast neemt het aantal studenten met een functiebeperking toe. De indruk bestaat dat instellingen nog weinig rekening te houden met een toename van het beroep door studenten met een functiebeperking op het profileringsfonds.

De conclusies en aanbevelingen bij de deelvragen zijn:

1. Wat is, kijkend naar het profileringsfonds, het gevolg van de herziening van de WSF voor studenten die als gevolg van hun functiebeperking studievertraging oplopen?

Het profileringsfonds biedt een belangrijke financiële ondersteuning voor studenten met een functiebeperking. Met het wegvallen van de mogelijkheid voor studenten met een functiebeperking om een extra jaar basisbeurs via DUO aan te vragen, zal de financiële ondersteuning voor deze studenten minder zijn dan voorheen. Zij zijn dan vaker aangewezen op het profileringsfonds van de instellingen.

Conclusie: in de nabije toekomst zijn studenten met een functiebeperking, vanwege het verdwijnen van een extra jaar basisbeurs via DUO, meer dan voorheen aangewezen op het profileringsfonds van de instellingen om hun studie succesvol te kunnen doorlopen.

2. Wat is er getalsmatig en qua samenstelling te zeggen over studenten met een functiebeperking en hun beroep op het profileringsfonds?

Het beroep op het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking zal naar verwachting toenemen. Enerzijds omdat de studenten met een functiebeperking eerder dan voorheen zijn aangewezen op financiële

ondersteuning door de instellingen vanuit het profileringsfonds en anderzijds omdat het aantal studenten met een functiebeperking toeneemt. De inspectie is nagegaan of in de jaarverslagen van 2016 staat vermeld welk bedrag specifiek besteed is aan studenten met een functiebeperking. Dit is geen wettelijk vereiste. Het bedrag staat echter meestal niet specifiek vermeld, maar geschaard onder de categorie 'overmacht'. Slechts in de jaarverslagen van drie instellingen is deze specificatie wel gemaakt. Uit deze gegevens en de bezoeken aan de instellingen blijkt dat thans slechts een klein aandeel uit het profileringsfonds wordt besteed aan studenten met een functiebeperking, namelijk minder dan vijf procent. De benutting van het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking lijkt daarmee vooralsnog gering. De gegevens zijn echter te beperkt om meer te kunnen geven dan een indicatie.

Conclusie: informatie over de besteding uit het profileringsfonds aan studenten met een functiebeperking ontbreekt meestal. Het beroep op het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking zal naar verwachting toenemen, onder meer doordat studenten met een functiebeperking eerder een beroep doen op het profileringsfonds en vanwege een stijgend aantal studenten met een functiebeperking.

3. Zijn de studenten en medewerkers bij de instellingen goed op de hoogte van het profileringsfonds en van de bovengenoemde veranderingen?

Tijdens de bezoeken bleek dat de studenten met een functiebeperking met wie wij spraken onbekend zijn met het profileringsfonds. Dit sluit aan bij eerdere bevindingen van ResearchNed en de inspectie dat slechts weinig studenten op de hoogte zijn van het bestaan van het profileringsfonds. Uit onze websearch blijkt dat veel websites van instellingen, met name de hogescholen, geen informatie gericht op studenten met een functiebeperking verschaffen over het profileringsfonds. Waar het profileringsfonds wel wordt vermeld, is de informatie lang niet altijd makkelijk vindbaar of duidelijk. Studentendecanen en -adviseurs zijn, voor zover wij kunnen overzien, vaak goed op de hoogte van de mogelijkheden voor verlenging van de studiebeurs via DUO, maar niet iedereen is op de hoogte van de mogelijkheid om een beroep te doen op het profileringsfonds door deze groep studenten. Verder bleek ons uit de bezoeken aan de instellingen dat zij vooralsnog nauwelijks rekening houden met eventuele hogere uitgaven als gevolg van een toename van het beroep op het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking.

Conclusie: studenten met een functiebeperking zijn niet of nauwelijks op de hoogte van het profileringsfonds. De informatie hierover is voor studenten met een functiebeperking vaak lastig te vinden op de websites van de ho-instellingen en deze informatie is ook vaak onbekend bij studieadviseurs. Voor zover wij kunnen overzien houden instellingen weinig rekening met de toekomstige ontwikkelingen omtrent het profileringsfonds.

De inspectie geeft drie aanbevelingen:

- a. De voorlichting van de instellingen aan de studenten met een functiebeperking dient te worden verbeterd. Gezien de onbekendheid van het profileringsfonds bij de studenten met een functiebeperking is het van belang hen actief te wijzen op deze voorziening. In dit opzicht dienen de instellingen nog eens goed te kijken naar de inrichting van hun website en de overige communicatiemiddelen die kunnen worden ingezet om de studenten met een functiebeperking te bereiken. Met name de studieadviseurs dienen goed op de hoogte te zijn van de mogelijkheid om een beroep te doen op het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking. Een optie is een aanpassing in Studielink waarbij de student, die aanvinkt dat hij of zij een functiebeperking heeft, automatisch wordt gewezen op het bestaan van het profileringsfonds. Het grote voordeel hierbij is dat langs deze weg in elk geval alle inkomende studenten worden bereikt.
- b. Voor de hoger onderwijs instellingen is het van belang rekening te houden met mogelijk hogere uitgaven door een toename van het beroep op het profileringsfonds door studenten met een functiebeperking.
- c. Voor onder meer beleidsmakers zijn inzichtelijke gegevens van belang vanuit het oogpunt van kansengelijkheid en inclusiviteit voor studenten met een functiebeperking. Om een beter zicht te krijgen op de bestedingen naar specifieke doelgroepen, met name de studenten met een functiebeperking, is het nodig dat de besteding van middelen uit het profileringsfonds in het jaarverslag nader worden gedifferentieerd. Dit betekent dan wel een toename van de administratieve lasten. Het is aan het Ministerie van OCW om deze belangenafweging te maken.

Dit onderzoek is niet representatief en geeft dus geen algemeen dekkend beeld. Instellingen doen er goed aan na te gaan of de problemen bij de eigen instelling spelen en zo ja, deze problemen aan te pakken.

Literatuur

- Interstedelijk Studenten Overleg (2016), *Studentpsychologen, een stand van zaken*, Utrecht: ISO.
- Interstedelijk Studenten Overleg (2013), *Psychische klachten onder studenten*. Utrecht: ISO
- Landelijke Studentenvakbond (2016), *De staat van het profileringsfonds, Een vergelijkend onderzoek naar profileringsfondsen van 28 hogescholen en universiteiten* Utrecht: LSVb.
- Broek, A. van den e.a. (2017), *Monitor beleidsmaatregelen 2016-2017, Studiekeuze, studiegedrag en leengedrag in relatie tot beleidsmaatregelen in het hoger onderwijs 2006-2016*, Nijmegen: ResearchNed.
- Broek, A. van den e.a. (2013), *Studeren met een functiebeperking, De relatie tussen studievoortgang, studie-uitval en het gebruik van voorzieningen. Eindmeting onderzoek 'Studeren met een functiebeperking'*, Nijmegen: ResearchNed/ITS.
- Centrum Hoger Onderwijs Informatie (2011-2017), *Studeren met een handicap", Gebruikerstoets 2016 en eerder, De oordelen van studenten met een functiebeperking over hun studie en instelling*, CHOI, 2011-2017
- Inspectie van het Onderwijs (2010), *Onbelemmerd studeren, Beleid en voorzieningen voor studenten met een functiebeperking in het hoger onderwijs*, Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.
- Inspectie van het Onderwijs (2014), *Onderzoek bij vier instellingen naar toelating van studenten met een autismespectrumstoornis*, Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.
- Inspectie van het Onderwijs (2010), *Van afstudeer- naar profileringsfonds, over de financiële ondersteuning van studenten in het hoger onderwijs*, Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.
- Het Expertisecentrum handicap + studie (2015.) *Slim beleggen. Studeren met een functiebeperking: van beleid tot implementatie*
- Het Expertisecentrum handicap + studie (2017), *Financieel slim studeren*.
- OCW, (2018), *Sectorakkoord hoger beroepsonderwijs 2018*.

6 Lijst met afkortingen en verklaringen

CHOI	Centrum voor Hoger Onderwijs Informatie
H&S	Expertisecentrum Handicap en Studie
ISO	Interstedelijk Studenten Overleg
Ivho	Inspectie van het Onderwijs
LSVB	Landelijke Studentenvakbond
OCW	Ministerie van Cultuur, Onderwijs en Wetenschap
VH	Vereniging Hogescholen
VSNU	Vereniging Samenwerkende Universiteiten
WHW	Wet op het Hoger Onderwijs
WSF	Wet Studiefinanciering

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Colofon

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

2018-11 | gratis

Een exemplaar van deze publicatie is te downloaden vanaf de website van de
Inspectie van het Onderwijs: www.onderwijsinspectie.nl

© Inspectie van het Onderwijs | juni 2018